

Møte i Kvensk språkting

Sted: Park Hotell, Alta

Tid:

Tilstede: Dagny Olsen, Trygg Jakola, Leena Pedersen og Henry Osima.

Fra språkrådet møtte Irene Andreassen og Anna-Riitta Lindgren. Fra administrasjonen møtte Silja Skjelnes-Mattila.

Temaet for språktingsmøtet var verbbøyning i kvensk. Professor Anna-Riitta Lindgren redegjorde for språkrådets anbefalinger. I denne protokollen presenteres språkrådets forslag til vedtak og språkingets endelige vedtak parvis.

Sak 14/10 Godkjenning og innkalling av saksliste.

Innkalling og saksliste ble godkjent.

Hvert enkelt vedtak blir påført saksnummer i protokollen.

Dagny Olsen var møteleder. Silja Skjelnes-Mattila var sekretær på første del av møtet, Leena Pedersen på siste del.

Kort bakgrunn for vedtakene i denne protokollen

Bøyningstyper

Språkrådet ved Anna-Riitta Lindgren deler verbene inn i 7 bøyningstyper. Protokollen referer til disse bøyningstypene etter nummer.

1	<i>juan : juttaa : juti : jutanu(t)</i> <i>veän : vettä : veti : vetäny(t)</i>
2	<i>syön : syöpi : söi : syöny(t)</i> <i>voin : voipi : voi : voinu(t)</i>
3	<i>menen : mennee : meni : menny(t)</i> <i>tulen : tullee : tuli : tullu(t)</i>
4	<i>leppään : leppää : lepäsi : leväny(t)</i> <i>hakkaan : hakkaa : hakkasi : hakanu(t)</i>
5	<i>punnitten : punnittee : punnitti : punninu(t)</i>
6	<i>tarkenén : tarkenee : tarkeni : tarjenu(t)</i>
7	<i>haravoitten : haravoittee : haravoitti : haravoinu(t)</i>

Stammer og stammevariasjon

Flere av sakene i denne protokollen referer til kort og lang stamme. Alle verb har en lang stamme og mange verb har også en kort stamme. Den lange stammen tilsvarer *vokalstammen* i

finsk grammatikk, mens den korte stammen tilsvarende ofte, men ikke alltid, *konsonantstamme* i finsk grammatikk.

I kvenske dialekter forekommer den lange stammen i variasjon med den korte stammen i mange tilfeller hvor det er kort stamme i nordfinske dialekter. Den lange stammen som er vanligere, holder på å bre seg til bøyingsformer, som tidligere har hatt kort stamme.

At den lange stammen holder på å bre seg, betyr at grammatikken holder på å bli enklere.

For mer detaljerte eksempler av innholdet i vedtakene samt flere eksempler med bøyingsformer, vises til språkrådets utredning. Utbredelsen av grammatiske trekk og geografiske henvisninger finnes man også i den nevnte utredning

Vedtaksprotokoll

Sak 15/10 Stammevariasjon i bøyningstypene 3, 5, 6 og 7.

Det forekommer variasjon mellom korte og lange stammer forekommer i bøyningstypene 5, 6 og 7 samt i bøyningstype 3 ved verb av avledningstype –le- og –ise- (*muistelee* og *auka(i)see*). Dette medfører en sammensmelting av bøyningstypene 3, 5, 6, og 7 med bøyningstype 1. Variasjon forekommer i 1.infinitiv, passivformer, imperativ 2.person flertall og i perfektum partisipp. Eksempel på variasjon i sistnevnte er *muistelu ~ muistelennu*, *tarjenu ~ tarkenennu* og *haravoinu ~ haravoittenu*.

Forslag til vedtak

I de tilfeller hvor det forekommer variasjon mellom former med korte og lange stammer, sidestilles disse formene.

Endelig vedtak

I de tilfeller hvor det forekommer variasjon mellom former med korte og lange stammer, sidestilles disse formene.

Sak 16/10 Stammevariasjon med kort og lang stamme samt e- og –A-stamme, i bøyningstypene 3 og 5.

Alle verbene med variasjon av kort og lang stamme har en lang stamme som slutter på –e. Denne stammen viser en sammensmelting med stammer på –A. Dette angår kun avledninger av typen –(i)se og –itte, som i *auka(i)sta(t)* og *punnita(t)*.

I disse to verbgruppene finnes det variasjon med tre parallelle stammer i enkelte bøyingsformer og to parallelle stammer i andre bøyingsformer.

Eksempler på tre parallelle stammer finner blant annet i perfektum partisipp: *auka(i)ssu ~ auka(i)sennu ~ auka(i)stannu* og *punninu ~ punnittenu ~ punnittannu*. (Alle bøyingsmønstrene er presentert i tabell i språkrådets utredning.)

Forslag til vedtak

- alle de tre bøyningstypene sidestilles
- to av tre bøyningstyper sidestilles, hvor den ene er den opprinnelige med kort og lang stamme
- kun den opprinnelige med kort og lang stamme

Endelig vedtak

I bøyningstype 3 og 5 sidestilles kort og lang stamme med lang stamme på –e, med andre ord stammevariasjon som vi for eksempel har i formene *punninu* ~ *punnittennu*.

PERSONENDELSER

Sak 17/10 Endelse for 3. person entall, bøyningstype 2

Det forekommer variasjon mellom *pi* ~ *pii* i 3. person entall i bøyningstype 2.

Forslag til vedtak

Det foreslås at skrivemåten *uipi*, *syöpi* gjøres enerådende.

Endelig vedtak

Endelsen for 3.person entall i verb av bøyningstype 2 er *-pi*.

Sak 18/10 Endelse for 3.person flertall i presens og preteritum

Språktinget har tidligere gjort vedtak om at preteritumsendelsen i 3.person flertall er *-thAAn* i presens og *-thiin* i preteritum. Språkrådet ønsker en ny behandling for å ta et bredere dialektthensyn. Følgende variasjon finnes i kvenske dialekter:

-vA(t) ~ passiv ~ 3.person entall (presens)

-t ~ *-vA(t)* ~ passiv ~ 3.person entall (preteritum)

Forslag til vedtak

I 3.person flertall sidestilles *-vA(t)* og passivform i presens, og *-t* og passiv sidestilles i preteritum (og kondisjonalis).

Endelig vedtak

I 3.person flertall sidestilles *-vA(t)* og passivform i presens, og *-t* og passiv sidestilles i preteritum (og kondisjonalis).

PRESENS

Sak 19/10 Endelse i 3.person flertall

Det forekommer variasjon mellom *-vA* og *-vAt*.

Forslag til vedtak:

Former med og uten *-t* sidestilles.

Endelig vedtak:

I presens 3.person entall sidestilles endelsene $-vA$ og $-vAt$. (Se også vedtak 18/10)

Sak 20/10 Stammevariasjon ved 3.person flertall (+ presens partisipp), i bøyningstypene 1, 3, 5, 6 og 7

Det forekommer også stammevariasjon ved 3.person flertall i bøyningstypene 1, 3, 5, 6 og 7, av typen *lukeva(t) ~ lukkeevat*.

Forslag til vedtak

Det foreslås sidestilling av formene med kort vokal og formene med lang vokal + geminasjon.

Endelig vedtak

I 3. person flertall sidestilles former med kort vokal og former med lang vokal etterfulgt av geminasjon.

PRETERITUM

Sak 21/10 3. person, entall, i bøyningstype 1

Det forekommer variasjon i bøyningstype 1 i 3.person entall, av typen *kysyi ~ kysy*.

Forslag til vedtak:

Av pedagogiske årsaker anbefales at former med $-i$ i utlyd brukes.

Endelig vedtak:

I preteritum 3.person entall fremmes former med bevart i -endelse.
(Vedtatt mot én stemme)

Sak 22/10 3.person, entall, i bøyningstypen 4

Det forekommer variasjon i preteritum og også kondisjonalis, mellom $-si$ og bortfall av $-i$ i utlyd til $-s$ samt metatetisk endring $-si > -is$. Preteritumsformene 3. person, entall veksler altså mellom *lepäsi ~ lepäs ~ lepäis*.

Forslag til vedtak:

Det anbefales sidestilling av de tre former i 3. person entall. De andre personene brukes bøyningsendelsen med $-si$.

Endelig vedtak

I preteritum for bøyningstype 4 fremmes bøyningsendelsen $-si$ i alle personer.

PRETERITUM OG KONDISJONALIS

Sak 23/10

I bøyningstype 2, ved verb med diftong i stammen, forekommer det variasjon mellom bruk av diftong og triftong i preteritum og kondisjonalis, for eksempel *juo-* : *joi ~ juoi* og *joisitta ~ juoisitta*.

Forslag til vedtak:

Former i preteritum og kondisjonalis med diftong og triftong sidestilles.

Endelig vedtak. Språktinget går ikke inn for sidestilling.

I preteritum og kondisjonalis fremmes former med diftong fremfor triftong.

KONDISJONALIS

Sak 24/10 -(i)s(i)- i kondisjonalis, ved bøyningstype 1

Det forekommer variasjon i kondisjonalis med og uten diftong, av typen *soutais(i) ~ soutas*.

Forslag til vedtak

Av pedagogiske årsaker anbefales at formene med diftong brukes.

Endelig vedtak

Former med hele endelsen *-isi-* fremmes i kondisjonalis.

IMPERATIV

Sak 25/10 2.person flertall

Det forekommer variasjon av typen *soutakaa ~ soutakkaa, syökää ~ syökkää*.

Forslag til vedtak:

Former med kort og lang *-k-* i imperativ 2.person flertall sidestilles.

Endelig vedtak:

Former med kort og lang *-k-* i imperativ 2.person flertall sidestilles.

Sak 26/10 Endelse i nektende 2.person flertall

Det forekommer variasjon av typen *älkkää pankkaa ~ älkää panko*.

Forslag til vedtak

Endelsene *-(k)kAA* og *-kO* i nektende imperativ 2.person flertall sidestilles.

Endelig vedtak. Språktinget går ikke inn for sidestilling.

I nektende imperativ 2.person flertall, fremmes endelsen *-(k)kAA*.

Sak 27/10 Stadievekslingstilfeller i 2.person flertall, bøyningstype 1

Det forekommer tilfeller hvor stammen i bøyningstype 1 får svakt stadium i imperativ 2.person flertall, som *veäkkää* eller *lujekkaa* i stedet for *vetäkää ~ vetäkkää, lukekaa ~ lukekkaa*.

Forslag til vedtak

I imperativ 2.person flertall fremmes former med sterkt stadium i stammen.

Endelig vedtak

I imperativ 2.person flertall fremmes former med sterkt stadium i stammen.

Sak 28/10 Stammevariasjon, i 2.person flertall og 3.person entall og flertall, bøyningstype 4

Det forekommer stammevariasjon i bøyningstype 4, av type *hommakkaa ~ hommaakkaa*.

Forslag til vedtak:

Kort og lang stamme i verb av bøyningstype 4 ved imperativ 2. person flertall og i 3. person sidestilles.

Endelig vedtak. Språkinget går ikke inn for sidestilling.

I imperativformer for 2.person flertall og 3. person (i bøyningstype 4) fremmes kort stamme.

Sak 29/10 Variasjon mellom -tk- ~ -kk- i 2.person flertall, i bøyningstypene 5, 6 og 7.

Det forekommer noen tilfeller med variasjon av typen *punnitkaa ~ punnikkaa*.

Forslag til vedtak:

Språkrådet anbefaler valg av formene *punnikkaa, paekkaa, haravoikkaa*.

Endelig vedtak:

I bøyningstypene 5, 6, og 7 fremmes formene *-kkAA* i imperativ 2.person flertall fremfor *-tkAA*.

Sak 30/10 Endelse 3.person flertall

Det forekommer variasjon mellom bruken av *-khOOn* og *-khOOt* i imperativ 3. person.

Variasjonen kan fremstilles følgende:

Entall: *-khOOn*, Flertall: *-khOOn*

Entall: *-khOOn* Flertall: *-khOOn ~ -khOOt*

Entall: *-khOOn* Flertall: *-khOOt*

Språkinget går inn for å fremme bruken av *-khOOn* som imperativendelse i både 3.person entall og 3. person flertall.

PASSIV

Sak 31/10 Suffiks for passiv presens

Bruken av *-t-* i passiv er et fenomen som øker i bruk og som har resultert i variasjon av typen *purhaan ~ purthaan, ei purra ~ ei purta*.

Forslag til vedtak:

Endelser med og uten *-t* i passiv presens sidestilles.

Endelig vedtak. Språkinget ønsker ikke sidestilling.

I passiv presens fremmes former uten *-t*.

Sak 32/10 Spesielle passivformer i bøyningstype 1

Det forekommer noen gamle former med kort stamme i passiv parallelt med den langt vanligere lange stamme:

sou(v)ethaan ~ southan, sou(v)ethiin ~ southiin, sou(v)ettu ~ souttu.

Forslag til vedtak

Man anbefaler former med lang stamme.

Endelig vedtak

Passiv i bøyningstype 1 har lang stamme.

Sak 33/10 1.infinitiv med eller uten -t

Forslag til vedtak:

Språkrådet foreslår sidestilling av former med og uten *-t* i 1.infinitiv.

Endelig vedtak:

Språkinget har behandlet t-infinitiv på møte 6.-7.6.2009, og står ved tidligere vedtak *i de dialekter det er naturlig å bruke t-infinitiv brukes disse, mao er infinitivsformer som ajjaat og ajjaa sidestilte. (...)*

Sak 34/10 Stammevariasjon i passiv preteritum, bøyningstype 2

Det forekommer variasjon i passiv preteritum av typen *saathiin ~ saithiin*.

Forslag til vedtak

Man foreslår sidestilling av former

Endelig vedtak:

Språkinget går inn for sidestilling, men velger å fremme i preteritum *saathiin, syöthinn*. I presens fremmes former med diftong *syöhään, tuhaan, viehään*.

Sak 35/10 Kort og lang stamme i nektende passiv presens, bøyningstype 3

Det forekommer variasjon av typen *ei pestä (~ ei pessä)* og *ei pesetä*.

Forslag til vedtak:

Språkrådet anbefaler valg av varianten med den korte stammen *ei pestä ~ ei pessä, ei tehä ~ ei tehä*.

Endelig vedtak:

Varianten med kort stamme vedtas: *ei pestä* (ikke *ei pesetä*)

Sak 36/10 Kort og lang stamme i passiv kondisjonalis, bøyningstype 4

Det forekommer noe bruk av lange stammer i passiv kondisjonalis i verb av bøyningstype 4, for eksempel *ko(v)ottais ~ kokkoottais*.

Forslag til vedtak:

Språkrådet anbefaler valg av varianten med den korte stammen *levättäis, ko(v)ottais*.

Endelig vedtak: bøyningstype 4: den korte stammen vedtas; *levättäis, ko(v)ottais*

1. INFINITIV

Sak 37/10 Variasjon i stammen i 1.infinitiv og passiv presens, bøyningstype 2

Det forekommer variasjon i stammen av typen *syä(t) ~ syyä(t) ~ syödä* (1. infinitiv) og *syöh(ä)hään ~ syyhään*.

Forslag til vedtak:

Språkrådet anbefaler sidestilling av formene

Endelig vedtak: **1. infinitiv**: formene *syä(t)* og *syyä(t)* vedtas

Passiv presens: formene *syöhään* og *syyhään* vedtas

Sak 38/10 Variasjon –st- ~ -ss- i stammen i 1.infinitiv og passiv, bøyningstype 3

Det forekommer variasjon i stammen av typen *pestä(t) ~ pessä(t), pesthään ~ peshään*.

Forslag til vedtak:

Språkrådet anbefaler sidestilling av formene

Endelig vedtak: begge 1. infinitivsformene vedtas.

Sak 39/10 1. infinitiv, bøyningstype 4

Det forekommer variasjon av typen *levätä(t) ~ leppää(t), ko(v)ota(t) ~ kokkoo(t)*

Forslag til vedtak: Språkrådet anbefaler sidestilling av formene

Endelig vedtak: Språkinget vedtar formene *levätä(t)* og *ko(v)ota(t)*

Sak 40/10 1. infinitiv, bøyningstype 3 og 6

Former som *voitela(t)* og *tarkena(t)* er dokumentert i flere dialekter.

Forslag til vedtak:

Språkrådet foreslår ikke at disse utelates, som betyr at det velges variasjonen med former med lange og korte stammer, altså med *voijela(t)* - *voitelea(t)* - *voitelee(t)* og *tarjeta(t)* – *tarkenea(t)* – *tarkenee(t)*, som er tidligere foreslått som eventuelle sidestilte former.

Endelig vedtak: formene *voitela(t)* og *tarkena(t)* vedtas ikke.

Følgende former vedtas: *voijela(t)* – *voitelea(t)* og *tarjeta(t)* – *tarkenea(t)* – *tarkenee(t)*

3. INFINITIV

Sak 41/10 Forskjellige endelser for 3.infinitiv, bøyningstype 1, 3, 4, 5, 6 og 7.

Det forekommer variasjon av typen *tekemhään* ~ *tekehän* ~ *tekheen* i alle bøyningstyper bortsett fra bøyningstype 2, hvor 3. infinitiv kun er av typen *syömhään*.

Forslag til vedtak:

Språkrådet anbefaler at formene *tekemhään* og *tekehän* sidestilles, men *tekheen* utelates.

Endelig vedtak: Språkrådets anbefaling vedtatt

AKTIV PERFEKTUM PARTISIPP

Sak 42/10 Variasjon mellom endelsene -nu/-ny ~ -nut/nyt

Perfektum partisipp brukes både med og uten *-t*. Endelsen *-nu/-ny* er mest frekvent.

Forslag til vedtak:

Språkrådet anbefaler sidestilling av formene.

Endelig vedtak: begge formene sidestilles. Med *-t* og uten.

Sak 43/10 Variasjon i stammer, bøyningstype 3, 4 og 6.

Former med sterkt stadium i stammen av typen *tarkenu(t)*, *kerkiny(t)* og *voitelu(t)* er dokumentert.

Forslag til vedtak:

Språkrådet anbefaler ikke sidestilling av formene

Endelig vedtak: Språkrådets anbefaling vedtas